

خانه‌های مدور در دانمارک

بهنام نوذری

اندیشکده راهبردی زیست شهر اسلامی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فهرست عناوین

- مقدمه ۴
- فصل اول: تاریخچه و پیدایش ۴
- دلایل پیدایش این نوع معماری ۵
- فصل دوم: ویژگی‌های معماری خانه‌های مدور ۵
۱. فضای اشتراکی در مرکز دایره‌ها ۶
۲. افزایش تعاملات اجتماعی ۶
۳. تسهیم امکانات و منابع ۶
- فصل سوم: چالش‌ها و محدودیت‌ها ۷
- فصل چهارم: تاثیرات اجتماعی و فرهنگی ۷
- نتیجه‌گیری: الگویی برای آینده ۸

مقدمه

خانه‌های مدور در دانمارک یکی از جذاب‌ترین نمونه‌های معماری نوآورانه است که از دهه ۱۹۶۰ تا امروز الهام‌بخش بسیاری از پروژه‌های شهری بوده است. این پروژه که در شهرک Brøndby Haveby و در حومه کپنهاگن واقع شده است، به عنوان یک مدل پیشرو از ترکیب معماری با اهداف اجتماعی و فرهنگی شناخته می‌شود. طراحی خاص این خانه‌ها که توسط معمار دانمارکی «اریک مینگان» انجام شد، به دنبال ایجاد محیطی بود که علاوه بر رفع نیازهای سکونت، بستر مناسبی برای تعاملات اجتماعی و همبستگی بین همسایگان فراهم کند.

در این مطلب، به جزئیات بیشتر درباره تاریخچه، ویژگی‌های معماری، و تأثیرات اجتماعی این پروژه پرداخته و بررسی می‌کنیم که چگونه این ایده‌ها می‌توانند در طراحی شهرهای آینده نیز به کار گرفته شوند.

فصل اول: تاریخچه و پیدایش

شهرک مدور «برانربی» در دانمارک، که در سال ۱۹۶۴ توسط معمار برجسته اریک مینگان طراحی شد، نمادی از معماری نوآورانه و آرمان‌شهرهای حومه‌ای است که در دهه‌های پس از جنگ جهانی دوم شکل گرفتند. در آن زمان، اروپا با بحران مسکن و رشد سریع شهرنشینی مواجه بود و بسیاری از مردم به دنبال فضایی آرام و اجتماعی‌تر برای زندگی در حومه شهرها بودند. این پروژه نه تنها پاسخی به این نیازها بود، بلکه به دنبال ایجاد جامعه‌ای متصل‌تر و همبسته‌تر از طریق طراحی خاص شهری خود بود.

برانربی هاوبی با طراحی منحصر به فرد مدور خود، تلاش می‌کرد تا رابطه‌ای نزدیک‌تر میان ساکنان و همسایگان‌شان ایجاد کند. به جای خیابان‌های شبکه‌ای مرسوم، این شهرک مدور از الگوی دایره‌ای برای ایجاد فضاهای مشترک استفاده کرد. هر دایره، شامل ۱۲ تا ۲۴ خانه، دارای مسیری مشترک بود که ساکنان را به سمت مرکز دایره هدایت می‌کرد. اریک مینگان این ایده را

بر اساس این باور طراحی کرد که نزدیکی فیزیکی و ارتباط چشمی مکرر، ساکنان را به تعاملات بیشتر و روابط نزدیکتر سوق می‌دهد.

دلایل پیدایش این نوع معماری

۱. پس از جنگ جهانی دوم، کشورهای اروپایی از جمله دانمارک با موجی از مهاجرت مردم به حومه‌ها مواجه شدند. این نوع مهاجرت به دلیل نیاز به فضای بیشتر و محیطی آرام‌تر از شهرهای پرتراфик و آلوده بود.

۲. بحران مسکن در شهرهای بزرگ باعث شد تا معماران به دنبال راه‌حل‌های خلاقانه برای ایجاد جوامعی کوچک‌تر و متمرکزتر بر مشارکت اجتماعی باشند.

۳. رشد فکری آرمان‌شهرگرایی: در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی، بسیاری از پروژه‌های معماری تحت تأثیر ایده‌های آرمان‌شهرهای حومه‌ای قرار گرفتند. این شهرک‌ها بر پایه اصول اجتماعی و فرهنگی، مانند تقویت پیوندهای انسانی و استفاده از فضاهای مشترک، طراحی می‌شدند.

۴. طراحی دایره‌ای: برخلاف طراحی شهری شبکه‌ای که ساکنان را از هم جدا می‌کند، طراحی دایره‌ای به‌طور طبیعی باعث افزایش برخوردها و تعاملات روزانه می‌شود، زیرا ساکنان مجبور به استفاده از مسیرهای مشترک می‌شوند.

این نوع طراحی و تفکر که در براندبی شکل گرفت، تنها به‌عنوان یک پاسخ به مشکلات مسکن بعد از جنگ جهانی دوم نبود، بلکه تلاشی برای ایجاد محیط‌هایی انسانی‌تر، با تمرکز بر تعاملات اجتماعی و همکاری‌های روزمره است.

فصل دوم: ویژگی‌های معماری خانه‌های مدور

خانه‌های مدور دانمارک، با طراحی خاص دایره‌ای خود، مزایای متعددی را به همراه دارند که علاوه بر جنبه‌های زیبایی‌شناختی، تأثیرات مهم اجتماعی و فرهنگی نیز به بار آورده‌اند. این

طراحی که در براندبی هاوبی به کار گرفته شده، از اصول معماری برای افزایش تعاملات انسانی استفاده کرده و به نوعی تلاش برای غلبه بر محدودیت‌های طراحی شهری سنتی بوده است.

۱. فضای اشتراکی در مرکز دایره‌ها

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های خانه‌های مدور، نبود فضای اختصاصی در مرکز دایره‌هاست. هر دایره شامل ۱۲ تا ۲۴ خانه است که به دور یک محوطه مرکزی مشترک قرار گرفته‌اند. این تصمیم در طراحی به‌طور عمدی گرفته شده تا تمامی ساکنان بتوانند از محوطه مرکزی بهره‌مند شوند و فضایی برای برخوردهای روزانه و اتفاقی فراهم شود. برخلاف طراحی شبکه‌ای که حیاط‌های خصوصی افراد را از هم جدا می‌کند، در این مدل، ساکنان در مسیری مشترک با هم در ارتباط هستند. چنین برخوردهای غیررسمی، یکی از مؤثرترین راه‌ها برای تقویت پیوندهای اجتماعی است.

۲. افزایش تعاملات اجتماعی

برخلاف خانه‌های سنتی که در امتداد خیابان‌ها قرار دارند و ساکنان معمولاً بدون تعامل با یکدیگر وارد خانه‌های خود می‌شوند، طراحی دایره‌ای خانه‌ها در براندبی هاوبی ساکنان را مجبور به استفاده از مسیرهای مشترک می‌کند. این موضوع، فرصت بیشتری برای آشنایی با همسایگان و تعامل روزانه فراهم می‌کند. در واقع، این طراحی با هدف ایجاد شرایطی است که برخوردهای انسانی طبیعی‌تر و روزانه شوند، به‌طوری که حتی رفتن به خانه، خود به فرصتی برای گفتگو و آشنایی تبدیل می‌شود.

۳. تسهیم امکانات و منابع

یکی دیگر از مزایای طراحی دایره‌ای این است که بسیاری از امکانات میان ساکنان به اشتراک گذاشته می‌شود. این موضوع از نظر اقتصادی و زیست‌محیطی بهینه است، زیرا امکاناتی مانند باغچه‌ها، فضاهای سبز و حتی امکانات رفاهی در مرکز دایره‌ها میان همه مشترک است. این

طراحی سبب می‌شود که ساکنان در استفاده از منابع و فضای عمومی به تعامل بیشتر پردازند و همکاری‌های جمعی بیشتری شکل بگیرد.

در مجموع، خانه‌های مدور دانمارک با رویکردی خلاقانه در طراحی شهری، به نیازهای معاصر جامعه از جمله افزایش تعاملات انسانی، استفاده بهینه از منابع و امکانات مشترک، و کاهش احساس انزوا پاسخ می‌دهند. این نوع معماری می‌تواند الگویی الهام‌بخش برای طراحی جوامع آینده باشد.

فصل سوم: چالش‌ها و محدودیت‌ها

اگرچه این مدل از شهرسازی مزایای زیادی دارد، اما چالش‌هایی نیز همراه آن است:

- یکی از اصلی‌ترین چالش‌ها، نیاز به زمین‌های وسیع برای پیاده‌سازی این نوع طراحی است. در کپنهاگن، به دلیل کمبود زمین و هزینه‌های بالای آن، اجرای چنین پروژه‌هایی به سختی امکان‌پذیر است.

- از دیگر چالش‌ها، قوانین مالکیتی خاص این خانه‌هاست؛ مالک باید یک خانه اصلی در فاصله ۲۰ کیلومتری داشته باشد و این خانه‌ها فقط به عنوان تفریحگاه مورد استفاده قرار می‌گیرند.

فصل چهارم: تاثیرات اجتماعی و فرهنگی

یکی از جذاب‌ترین جنبه‌های طراحی دایره‌ای خانه‌های مدور دانمارک، ایجاد حس همبستگی اجتماعی از طریق طراحی فضایی غیر متعارف است. این نوع طراحی باعث می‌شود که فضاهای میان خانه‌ها به گونه‌ای شکل بگیرند که همکاری و اشتراک منابع به صورت طبیعی اتفاق بیفتد. برخلاف سیستم‌های شهری سنتی که بیشتر بر فردگرایی و حریم خصوصی متمرکز هستند، در اینجا طراحی به گونه‌ای است که ساکنان به دلیل قرارگیری خانه‌هایشان در یک محیط دایره‌ای، به شکل خودکار و بدون اجبار درگیر تعاملات اجتماعی می‌شوند.

این امر نه تنها فرصت بیشتری برای گفت‌وگو و آشنایی فراهم می‌کند، بلکه حس اعتماد و امنیت را میان ساکنان تقویت می‌کند. افراد با گذراندن وقت در محوطه‌های مشترک، ارتباطات پایدارتر و موثرتری با یکدیگر برقرار می‌کنند که در شهرهای سنتی با ساختار خیابانی کمتر دیده می‌شود. همسایه‌ها به دلیل استفاده از فضاهای مشترک، نیاز بیشتری به همکاری و همیاری احساس می‌کنند، که این امر به بهبود کیفیت زندگی جمعی منجر می‌شود.

از سوی دیگر، اشتراک منابع در این طراحی کمک می‌کند که هزینه‌ها و فشارهای نگهداری فضاهای عمومی کاهش یابد، و ساکنان به صورت جمعی از این امکانات بهره‌مند شوند. این نوع طراحی، الگویی نوین برای ارتقای تعاملات اجتماعی و شکل‌گیری جوامع متحدتر است.

نتیجه‌گیری: الگویی برای آینده

در بخش آخر، می‌توان به یکی از ویژگی‌های مثبت مهم خانه‌های مدور دانمارک اشاره کرد: عدم فروش زمین و اجاره آن به ساکنان. این مدل نه تنها باعث کاهش فشار مالی خرید زمین شده، بلکه به جلوگیری از نفوذ سوداگران زمین و مسکن در این منطقه کمک کرده است. به عبارت دیگر، مالکیت در این شهرک به گونه‌ای تنظیم شده که افراد تنها مالک ساختمان هستند و زمین به صورت بلندمدت اجاره داده می‌شود. این روش، دست دلالان و سوداگران مسکن را از بازار این شهرک کوتاه کرده و مانع از ایجاد بازار سودجویانه شده است.

این الگوی موفق می‌تواند به عنوان یک راهکار موثر برای ساخت شهرهای جدید در ایران مورد توجه قرار گیرد. در ایران نیز با توجه به بحران مسکن و افزایش قیمت زمین، استفاده از این مدل می‌تواند به کنترل قیمت‌ها و ایجاد مسکن با قیمت مناسب کمک کند. به ویژه در پروژه‌هایی که به دنبال ایجاد جوامع پایدار و متعادل هستند، چنین راهکاری می‌تواند فضایی برای رشد اقتصادی سالم‌تر و ارتباطات اجتماعی قوی‌تر فراهم کند.

خانه‌های مدور در دانمارک نشان می‌دهند که چگونه می‌توان از طریق معماری به تعاملات اجتماعی کمک کرد و محیط‌هایی را ساخت که نه تنها پایدار بلکه از نظر فرهنگی و اجتماعی

غنی باشند. این ایده‌ها می‌توانند الهام‌بخش برای پروژه‌های شهری آینده باشند، مخصوصاً در زمانه‌ای که نیاز به پایداری و تعامل اجتماعی بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود.

